

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

Factors Affecting to New Theory Farming of Agriculture by Farmers in Mueang District Roi-et Province

ขวัญตา มุลชารี¹, เบนจมาศ อยู่ประเสริฐ¹ และ บำเพ็ญ เขียวหวาน¹

Kwunta Moolcharee¹, Benchamas Yooprasert¹ and Bumpen Keawwan¹

บทคัดย่อ: การวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ในอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด รวมไปถึง 2) สภาพการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ 3) ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกร 4) ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 5 ประสานสืบสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ ปี 2561อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 350 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 188 ราย สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ในเดือน มีนาคม ถึงเดือนพฤษภาคม 2560 วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า 1) เกษตรกร มีอายุเฉลี่ย 53.57 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.95 มีจำนวนแรงงานในภาคการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 2.53 คน เกษตรกรทั้งหมดมีการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง เฉลี่ย 11.46 ไร่ มีรายได้ภาคการเกษตร เฉลี่ย 46,000 บาท ต่อปี และมีรายได้ต่อปี เฉลี่ย 82,798 บาทต่อปี 2) การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 94.9 สามารถทำการเลี้ยงปลา และสัตว์น้ำอื่น ๆ ในสระเพื่อบริโภคและสร้างรายได้ มีการจัดสรรพื้นที่ ประมาณร้อยละ 30 เพื่อปลูกข้าว ร้อยละ 96.3 สามารถแบ่งพื้นที่ เพื่อเป็นแหล่งน้ำที่ใช้ในพื้นที่ทำการเกษตร 3) ร้อยละ 61 เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 89 ได้รับความรู้จากการฝึกอบรม ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 83 ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และร้อยละ 6 ได้รับความรู้จากเพื่อนบ้าน 4) ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ พบว่า รายได้ภาคการเกษตร รายได้ต่อปี จำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 5) เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 76.6 ประสบปัญหาปัญหาภัยธรรมชาติ รองลงมาคือ ปัญหาขาดแคลนแรงงาน และ โครงการภาครัฐมีน้อยไม่ทั่วถึง

คำสำคัญ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เกษตรทฤษฎีใหม่ จังหวัดร้อยเอ็ด

ABSTRACT: The purposes of this research were to study 1) economic and social status of farmers in Muang District, Roi-Et province, 2) new theory farming performance 3) farmers' Knowledge about new theory farming, resources and level of knowledge in new theory farming, 4) factors affecting to news Theory Farming and 5) problems and suggestions to promote new theory farming of agriculture by farmers. Population of this research were 350 farmers participating in the 5 projects of the new theory farming of agriculture 2018 in Mueang District, Roi-et Province, and the samples were 188 farmers who were determined by Taro Yamane table and selected by

¹ แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Agricultural Extension and Development School of Agriculture and Cooperatives Sukhothai Thammathirat Open University

* Corresponding author: yoobench@hotmail.com

simple random sampling technique. The research instrument for data collection was an interview in Mach to May 2018; and frequency, percentage, range, mean, standard deviation, rating and Pearson's product moment coefficient of correlation. The results of the study were as follows. 1) Average age of the farmers was 53.57 years old, most farmers graduated primary education, and the average number of family member was 3.95 people. For economic and social conditions, the number of average agricultural labors in each family was 2.53 people, the average land holding was 11.46 Rai, and annual income from agricultural activities was 46,000 bath and total annual income 82,798 bath. For the aspect of new theory farming performance of agriculture, 94.9 percent of farmers raised fish and other freshwater animals for consuming and making income, 30 percent of the land was allocated for growing rice, 96.3 percent of farmers can separate 30 percent of their land to be a source of water reserved for agricultural activities, 61 percent of farmers had knowledge about new theory farming of agriculture at high level, 89 percent of farmers, had obtained knowledge from training, following by 83 percent from agricultural promotion officers, and 62 percent from neighbors. Social factors including ages and number of family members were related to new theory farming of agriculture with statistical significant of 0.05 level and 0.001 level respectively. For Economic factors, income made from agricultural activities, annual income, average land holding for agricultural purposes were related to new theory farming of agriculture with statistical significance of 0.01 level. For problems, 76.6 percent of natural disasters lack of agricultural, labors for 71.3 percent of farmers. 68.6 percent of farmers found that the government projects were not sufficiently covering the number of the farmers.

Keywords : Factors Affecting , New Theory Farming of Agriculture, Roi-Et Province

บทนำ

“เกษตรทฤษฎีใหม่” คือ ระบบการเกษตรที่เน้นการจัดสรรทรัพยากรนำมาในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด จัดสรรพื้นที่สำหรับใช้ในการเพาะปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก ที่มีเหลือจึงขาย มีการสร้างผลผลิตอาหารที่เพียงพอและสร้างการผลิตที่หลากหลายสำหรับเป็นแหล่งรายได้ที่มั่นคงของครัวเรือน สร้างความมั่นคง ด้านอาหาร เกิดการพึ่งพาตนเอง และลดการพึ่งพาจากภายนอก (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560) การส่งเสริมและเผยแพร่เกษตรทฤษฎีใหม่ไปยังเกษตรกรเริ่มดำเนินการอย่างจริงจังในปี พ.ศ. 2535 ให้เป็นแปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่โดยทรงมอบให้สถานีทดลองพืชไร่พระพุทธบาทจังหวัดลพบุรี เป็นผู้รับผิดชอบ ในการดำเนินงานจากการประเมินผล การดำเนินงานแปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่ที่วัดชัยมงคลพัฒนา พบว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีสามารถนำไปเป็นต้นแบบแก่เกษตรกรได้ ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พยายามรณรงค์ส่งเสริมและเผยแพร่แนวคิดทฤษฎีใหม่ไปสู่เกษตรกรในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศและถ้าหากเกษตรกรส่วน

ใหญ่นำไปปฏิบัติแล้วจะทำให้ประเทศมีรากฐานที่มั่นคง (วัลลภ, 2551) อย่างไรก็ตามการรณรงค์ให้เกษตรกรหันมาทำเกษตรทฤษฎีใหม่ซึ่งดำเนินการมากกว่า 10 ปีแล้วแต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเกษตรกรส่วนใหญ่ก็ยังคงปฏิบัติการเกษตรอยู่เช่นเดิม โดยเฉพาะการเกษตรเชิงเดี่ยว (Mono-culture) คือปลูกพืชชนิดเดียวโดยปลูกพืชที่มีราคาแพงปลูกตาม ๆ กัน ถ้าปีใดผลผลิตดีราคาดีเกษตรกรก็จะอยู่ได้ แต่ถ้าปีใดผลผลิตไม่ดีราคาตกเกษตรกรก็จะประสบกับภาวะขาดทุนไม่มีแม้แต่ข้าวปลาอาหารไว้บริโภคนับว่าน่าเสียดายโอกาสเป็นอย่างมากที่เกษตรกรเหล่านั้นไม่ได้แนวคิดทฤษฎีใหม่ไปปฏิบัติ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560) จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ส่งเสริมเกษตรกรทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ทุกอำเภอให้เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวที่มีราคาตกต่ำมาเป็นเกษตรทฤษฎีใหม่ จากการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่มีการส่งเสริมทั้งการสนับสนุนปัจจัยการผลิต การฝึกอบรมแต่เกษตรกรยังประสบความสำเร็จไม่มากนัก (สำนักงานเกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด, 2560)

ดังนั้น จากสถานการณ์ดังกล่าวจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อการส่งเสริมแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม ตรงตามความต้องการของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการ การพัฒนาความรู้แก่เกษตรกร ให้สามารถนำเกษตรทฤษฎีใหม่ไปปฏิบัติได้ในพื้นที่ได้มากขึ้น เพื่อให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

วิธีการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 5 ประสานสืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง ปี 2561 อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 350 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 188 ราย สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ได้จำนวนตัวอย่าง 188 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับและสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ

ผลการศึกษาและวิจารณ์ผลการศึกษา

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 53.57 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.95 คน ใกล้เคียง กับ ยุทธนา (2559) รายงานว่า เกษตรกรในจังหวัดร้อยเอ็ด มีอายุเฉลี่ย 52.43 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ พบว่า เกษตรกรมีจำนวนแรงงานในภาคการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 2.53 คน เกษตรกรทั้งหมดมีการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง เฉลี่ย 11.46 ไร่ มีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 46,000 บาท ต่อปี และมีรายได้ต่อปี เฉลี่ย 82,798 บาทต่อปี ใกล้เคียงกับยุทธนา (2559) รายงานว่าเกษตรกรมีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 2 คน มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร 15.60 ไร่ รายได้

ภาคการเกษตร เฉลี่ย 52,363.18 บาท ต่อปี และมีรายได้ต่อปี เฉลี่ย 73,268 บาทต่อปี

2. การทำเกษตรทฤษฎีใหม่

พบว่าเกษตรกรร้อยละ 98.9 สามารถเลี้ยงปลา และสัตว์น้ำอื่น ๆ ในสระเพื่อบริโภคและสร้างรายได้ ร้อยละ 96.3 สามารถแบ่งพื้นที่ เพื่อเป็นแหล่งน้ำที่ใช้ในพื้นที่ทำการเกษตร ร้อยละ 94.7 มีการจัดสรรพื้นที่ ร้อยละ 30 เพื่อปลูกข้าว กิจกรรมที่เกษตรกรดำเนินการได้น้อยที่สุด คือ การปลูกพืชไร่ หรือปลูกพืชหลังนา คือ ร้อยละ 28.7 มีการทำไร่เพื่อจำหน่ายผลผลิต ในด้านระดับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 44.1 ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ในระดับปานกลาง (8-10 ข้อ) ร้อยละ 38.8 ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ในระดับมาก (11-13 ข้อ) เกษตรกรร้อยละ 17.1 ทำตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ในระดับน้อย (5-7 ข้อ) ซึ่งเกษตรกรสามารถทำตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ได้เฉลี่ย 9.70 ข้อ ทำได้มากที่สุด 13 ข้อและทำได้น้อยที่สุด 6 ข้อ สอดคล้องกับวัลลภ (2551) รายงานว่า เกษตรกรทั้งหมดที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ มีกิจกรรมในการทำนา รอง ลงคือปลูกไม้ผลไม่ยืนต้น ประมง ปลูกผัก

3. แหล่งที่มาและระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่

1) ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และ 0.01 สอดคล้องวัลลภ (2551) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร พบว่า อายุ มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่

2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ พบว่า รายได้ภาคการเกษตร รายได้ต่อปี จำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตามลำดับ สอดคล้องกับ จาริพร (2557) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการทำเกษตรผสมผสาน รายงานว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการทำเกษตรผสมผสาน อยู่ในระดับค่อนข้างมาก คือการทำเกษตรผสมผสาน มีความเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ถือครอง การใช้แรงงานในครัวเรือนของเกษตรกร และสอดคล้องวัลลภ (2551) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ของเกษตรกร พบว่า รายได้ จำนวนพื้นที่ถือครองทำการเกษตร มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่

4. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า

1) ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และ 0.01 สอดคล้องกับ วัลลภ (2551) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร พบว่า อายุ มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่

2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ พบว่า รายได้ภาคการเกษตร รายได้ต่อปี จำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตามลำดับ สอดคล้องกับ จาริพร (2557) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการทำเกษตรผสมผสาน รายงานว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการทำเกษตรผสมผสาน อยู่ในระดับค่อนข้างมาก คือการทำเกษตรผสมผสาน มีความเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ถือครอง การใช้แรงงานในครัวเรือนของเกษตรกร และสอดคล้องกับ วัลลภ (2551) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร พบว่า รายได้ จำนวนพื้นที่ถือครองทำการเกษตร มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่

5. ปัญหา และข้อเสนอแนะการส่งเสริมการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

พบว่า เกษตรกรร้อยละ 83 ประสบ ปัญหาภัยธรรมชาติในระดับปานกลาง ร้อยละ 71.3 ปัญหาขาดแคลนแรงงานในระดับน้อย ร้อยละ 83 ปัญหาโครงการภาครัฐมีน้อยไม่ทั่วถึงในระดับปานกลาง เกษตรกรมีข้อเสนอแนะ ต่อตัวเกษตรกร 1) เกษตรกรต้องมีความขยันหมั่นเพียร 2) เกษตรกรต้องมีการเปิดใจยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ 3) รับฟังข่าวสาร ประชาสัมพันธ์โครงการจากหน่วยงานภาครัฐ ต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 1) การสืบหาความรู้ใหม่ ๆ ที่จะนำมาส่งเสริมให้กับเกษตรกร 2) การติดตาม เยี่ยมเยียนเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ 3) ส่งเสริมเกษตรกรตามความสมัครใจ และความสนใจของเกษตรกร ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 1) เพิ่มปริมาณการส่งเสริมให้ทั่วถึง 2) คัดเลือกเกษตรกรตามความถนัด และความสมัครใจ 3) อบรมให้น้อยปฏิบัติจริงให้มาก 4) เน้นการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับ จิระ (2551) รายงานว่าเกษตรกรประสบปัญหาในระดับน้อย คือ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ โรคและแมลงระบาด ขาดพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ ขาดแคลนแหล่งน้ำ ร้อยละ 71.3 ปัญหาขาดแคลนแรงงานในระดับน้อย เนื่องจากอำเภอเมืองร้อยเอ็ดเป็นชุมชนกึ่งเมือง ดังนั้นแรงงานหนุ่มสาวจะเดินทางเข้าไปทำงานในเมืองมากกว่าภาคการเกษตร ร้อยละ 68.6 ปัญหาโครงการภาครัฐมีน้อยไม่ทั่วถึงในระดับปานกลาง

Table 1 Factors Affecting to New Theory Farming of Agriculture by Farmers in Mueang District Roiet Province

variables	Correlation coefficient	statistical significant	Related to new theory farming of agriculture
Age	-1.75*	0.016	In relationship
Member of family	-0.306**	0.000	In relationship
number of average agricultural labor	0.140	0.055	No relationship
Income from agricultural	0.384**	0.000	In relationship
Annual revenue	0.363**	0.000	In relationship
Farming area	0.268**	0.000	In relationship
debt	0.029	0.691	No relationship
knowledge	0.059	0.424	No relationship

n = 188

note * significant at the 0.05

** significant at the 0.01

สรุปข้อเสนอแนะ

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร เกษตรกร มีอายุเฉลี่ย 53.57 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.95 มีจำนวนแรงงานในภาคการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 2.53 คน เกษตรกรทั้งหมดมีการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง เฉลี่ย 11.46 ไร่ มีรายได้ภาคการเกษตร เฉลี่ย 46,000 บาท ต่อปี และมีรายได้ต่อปี เฉลี่ย 82,798 บาทต่อปี

2. การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร เกษตรกรแบ่งพื้นที่ประมาณร้อยละ 30 เพื่อเป็นแหล่งน้ำที่ใช้ในพื้นที่ทำการเกษตร เกษตรกรมีการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ มีการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน เป็นแหล่งน้ำประมาณร้อยละ 30 พื้นที่เพื่อปลูกข้าวประมาณร้อยละ 30 การปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น พืชไร่ประมาณร้อยละ 30 และที่อยู่อาศัย สิ่งก่อสร้าง เลี้ยงสัตว์ ประมาณร้อยละ 30 เกษตรกรร้อยละ 94.9 สามารถทำการเลี้ยงปลา และสัตว์น้ำอื่น ๆ ในสระเพื่อบริโภคและสร้างรายได้ มีการจัดสรรพื้นที่ ประมาณร้อยละ 30 เพื่อปลูกข้าว ร้อยละ 96.3

3. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกร พบว่า ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ พบว่ารายได้ภาคการเกษตร รายได้ต่อปี จำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. ระดับและแหล่งที่มาของความรู้ เกษตรกรร้อยละ 61.7 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 21.3 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับมาก และร้อยละ 17.0 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับปานกลาง แหล่งที่มาของความรู้ เกษตรกรทุกคน ได้รับความรู้จากการฝึกอบรมในระดับปานกลาง ร้อยละ 83 จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในระดับปานกลาง และร้อยละ 53.7 ได้รับความรู้จากเพื่อนบ้านในระดับมาก

5. ปัญหา และข้อเสนอแนะการส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร เกษตรกรร้อยละ

83 ประสบ ปัญหาภัยธรรมชาติในระดับปานกลาง ร้อยละ 71.3 ปัญหาขาดแคลนแรงงานในระดับน้อย เนื่องจากอำเภอเมืองร้อยเอ็ดเป็นชุมชนกึ่งเมือง ดังนั้นแรงงานหนุ่มสาวจะเดินทางเข้าไปทำงานในเมืองมากกว่าภาคการเกษตร ร้อยละ 68.6 ปัญหาโครงการภาครัฐมีน้อยไม่ทั่วถึงในระดับปานกลาง

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 เสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรด้วยวิธีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

2) การกำหนดคุณสมบัติเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ควรรับสมัครเกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตร มากพอสมควร มีแรงงานทางการเกษตร และมีทุนเพื่อการเกษตรพอสมควร

3) สร้างเกษตรกรผู้นำช่วยปฏิบัติงานส่งเสริมร่วมกับเจ้าหน้าที่ และเป็นพี่เลี้ยงแก่เกษตรกรที่สนใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่

การกำหนดพื้นที่ส่งเสริมควรนำข้อมูลด้านทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรดิน มาประกอบการส่งเสริม

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาประชากรเป้าหมายในพื้นที่อื่น และรูปแบบเกษตรกรรมยั่งยืนแบบอื่น ๆ

2) ควรศึกษาเพิ่มเติมในกลุ่มประชากรเดิม ในประเด็นการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของเกษตรกร

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร.2560. เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ. กลุ่มโรงพิมพ์ สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี. กรมส่งเสริมการเกษตร.กรุงเทพมหานคร

กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2559. คู่มือโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่และเกษตรกรรมยั่งยืน สำหรับเจ้าหน้าที่. อัดสำเนา

จารีพร เพชรชิต.2557. ปัจจัยที่มีผลต่อการทำเกษตรผสมผสานของเกษตรกรอำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี.วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี

- จิระ กตะศิลา. 2551. การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น.วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี
- ยุทธนา โพธิ์เกตุ. 2559. การส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยและได้มาตรฐานตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีแก่เกษตรกรในจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี
- วัลลภ พรหมทอง. 2551. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.รายงานผลการวิจัยคณะเทคโนโลยี การเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- วัลลภ พรหมทอง.2559. เกษตรทฤษฎีใหม่ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง” โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช . นนทบุรี
- สำนักงานเกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด. 2560. คู่มือโครงการปรับพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมเป็นเกษตรกรรมทางเลือก. อุดรธานี
- สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองร้อยเอ็ด.2559. ข้อมูลพื้นฐานอำเภอเมืองร้อยเอ็ด.อุดรธานี
- Yamane Taro. 1973. Statistics. An introductory analysis. Harper and Row Publication. New York